

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ НОТАРІАТУ

ЕТИКА ТА ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ НОТАРІАТУ

ВСТУП

Даний текст є розвитком і оновленням «Основних принципів нотаріальної системи латинського типу», затверджених Асамблеєю нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату (МСЛН - UINL) в Римі (Італія) 8 листопада 2005 року, та «Принципів нотаріальної етики», затверджених Асамблеєю нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату (UINL) в Мехіко-Сіті 17 жовтня 2004 року.

Це відповідає реальним потребам різних органів МСЛН (Комісії з міжнародного нотаріального співробітництва (CCNI), Комісії з нотаріальної етики (деонтології), Президентури і Адміністративного Секретаріату спільно з Консультативною комісією) і проханням декількох нотаріальних та ненотаріальних органів, що мають відношення до організації і діяльності нотаріусів .

Цей текст подається як «Єдиний / Уніфікований закон», який може слугувати якості моделі керівництва для нотаріусів, як в організації та виконанні публічної функції, так і організації та втіленні в життя етичних принципів і норм.

Дані положення є універсальними і призначені для застосування до всіх нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату (UINL) або тих, хто хоче стати його членами.

Положення пропонують різні рівні застосування:

- У першому розділі (Принципи і організація нотаріату) положення, що описують суть нотаріату.

- У другому розділі (Відносини нотаріату з державою): положення, що визначають рамки нотаріату в судовій системі країни і її правовій системі.
- У третьому та четвертому розділах: деякі правила, які мають важливе значення для умов організації та здійснення діяльності нотаріату, такі як вимога приналежності до колективного органу, режим перевірки і нотаріальний контроль, нотаріальна відповідальність, конфіденційність, вільний вибір нотаріуса, система несумісності та інші правила, такі як економічна солідарність, продовження навчання, допомога хворому або відсутньому нотаріусу, які організовані по-різному, в залежності від нотаріатів.
- І, нарешті, в п'ятому розділі: положення, що стосуються режиму порушень і видів санкцій, які повинні бути затверджені в кожній країні відповідно до виконання нотаріальної функції.

Таким чином, цей текст представлений як «модель», але модель відкрита, з набором правових та етичних норм (що часто важко відрізняються) і призначений для позначення напрямків діяльності нотаріатів, що входять до складу Міжнародного союзу нотаріату.

ПРЕАМБУЛА

Етика є необхідним і обов'язковим елементом для здійснення нотаріальної функції. Без цього стає неможливим належне здійснення нашої функції, оскільки нотаріальна професія керується високим етичним змістом. Саме тому ми зобов'язані зосередити і самим широким чином поширювати в рамках світового нотаріату етичні норми, які супроводжують нашу професійну практику і зміцнюють її соціальну цінність в прагненні до досконалості.

Діяльність нотаріуса є унікальною. Його завдання, причому дуже тонке, полягає у забезпеченні правової безпеки і достовірності, які є основоположними для суспільства. Саме тому нотаріат є установою виключно необхідною і корисною для суспільства.

Своєю превентивною функцією діяльність нотаріуса забезпечує впевненість і правову безпеку та, цілком очевидно, що вона здійснюється з урахуванням норм етики. Цінність правової впевненості та правової безпеки є засобом для досягнення кінцевої мети закону: справедливості. І саме тому етика є непорушною вимогою. Це її основа, її коріння і сила її законності. Однак, нотаріус, як і будь-який інший професіонал, може припускатися помилок або похибок, хоча вони ніколи не повинні мати місце. Ось чому важливо було розробити Кодекс етики, який містив би мінімальні і необхідні норми, що регулюють діяльність нотаріусів.

У даному Кодексі сформульовані основоположні принципи нотаріальної діяльності, які були, є і будуть залишатися незамінними для її організації. Ці принципи, що вивчались і поширювались протягом більше шістдесяти років існування МСЛН, стосуються питань, що вплинули на суспільне життя, і включають у себе дії нотаріусів в області екології, інформаційних технологій, відмивання грошей, захисту персональних даних, культури законності та, звичайно ж, соціального значення нотаріату.

Своєю бездоганною поведінкою з точки зору етики нотаріус повинен розвивати громадські та соціальні функції, що необхідні для забезпечення суспільства перевагами надійного превентивного правосуддя.

Цей «уніфікований закон» може розглядатися нотаріатами – членами МСЛН в якості «Типового кодексу» організації і правил професійної етики. Він є інструментом для зміцнення поваги до юридичної сили нотаріальної діяльності.

Порушення правил етики повинно каратися, а визначення покарання і порядок застосування процедури виходити від Палат або національних професійних Асоціацій, які також повинні встановити практичні правила для забезпечення суворого дотримання етичних обов'язків, що містяться у цьому Кодексі.

У зв'язку з цим, варто ще раз підтвердити природу правової норми, яка характеризує правило професійної етики, і, таким чином, є частиною правової системи, оскільки вона характеризується своїм етичним змістом, а також безпосередньо пов'язана з конституційними і звичайними законами кожної країни – члена.

Дотримання Кодексу етики зберігає справжній характер нотаріальної професії і відіграє роль захисту та орієнтиру, що дозволяє розмежовувати її дії і зміцнити практику. Нотаріуси повинні прийняти і відстоювати цей Кодекс, зробити його способом свого життя, буття, дій та міркувань, оскільки від його дотримання залежить теперішнє та майбутнє нотаріату.

ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Починаючи з часу свого заснування у 1948 році, Міжнародний союз нотаріату (UINL - МСЛН) встановив ряд цінностей і принципів, які дозволили представити нотаріат як інститут, який є частиною правової системи держави, і які визначають спосіб буття і дій нотаріусів.

Ці цінності і принципи були конкретизовані під час різних Конгресів Союзу та систематизовані в «Основоположні принципи нотаріальної системи латинського типу» і «Принципи нотаріальної етики», які являють собою є основні організаційні норми МСЛН і його культури.

Проте, враховуючі, що ці норми мають програмний характер, їх необхідно перетворити на послідовне тіло законів для того, щоб створити уніфікований закон, який визначає і деталізує їх, і який повинен стати робочим інструментом для різних органів МСЛН, що відповідають за поширення та роз'яснення особливостей нотаріальної функції у всьому світі.

Цей «типовий закон» повинен слугувати законодавчою моделлю для країн, які хотіли б впровадити нотаріат латинського типу в свою правову систему, а також в якості рекомендаційного та оновлюючого інструменту для країн, які вже мають закон такого роду.

На прохання Президента Союзу, Комісія з нотаріальної етики розробила цей Кодекс, додавши до традиційних цінностей нотаріату (таких як законність, неупередженість, незалежність, превентивна правова безпека, підготовка та безперервне підвищення кваліфікації, професійна таємниця та конфіденційність) етичні цінності, які виникли з потреб, виявлених в наших нових всеосяжних і глобальних суспільствах, такі як: нотаріальне обслуговування та додаткова цінність його функцій із захисту прав людини, споживача та сторін, що потребують додаткової інформації, сталий економічний розвиток, захист довкілля, прозорість, запобігання відмиванню грошей, гнучкість міжнародно-правових відносин. Всі ці цінності та потреби були додані до обов'язків професії, оскільки це жива професія, що перебуває у безпосередньому контакті із суспільством, якому вона служить.

Ці етичні цінності, прийняті всіма нотаріатами світу, представленими в МСЛН, набувають з цим Кодексом значення етичних норм професії, і, таким чином, стають беззаперечними і обов'язковими правилами для нотаріусів.

Мета цього Кодексу полягає в організації здійснення нотаріальної професії найкращим з точки зору практики способом, поєднуючи етичні цінності та надаючи їм характеру етичних норм у тому, що вони визначають не лише спосіб буття (етику) нотаріальної дії, але й спосіб того, яким він «повинен бути» (нотаріальну етику), а також професійні обов'язки, що мають виконувати нотаріуси. Ось чому цей Кодекс пропонує правильну поведінку, а також встановлює санкції за порушення його норм.

Текст поділений на п'ять розділів, згідно з традиційною системою підходів до цієї теми в різних національних кодексах етики.

Перший розділ - «Принципи та правила організації нотаріату» включає в себе принципи та правила організації професії, які далі розглядаються як обов'язкові етичні норми для того, щоб підкреслити необхідність та обов'язковість їх виконання.

Другий розділ - «Відносини нотаріату з державою» регулює обов'язки, що впливають з подвійної природи нотаріуса як «посадової особи або державного службовця» та «представника вільної юридичної професії».

Третій розділ - «Відносини нотаріуса з Палатами та / або професійними Асоціаціями» стосується вертикальних відносин нотаріусів, основних систем організації нотаріату, включення його органів до системи державного відправлення правосуддя, системи призначення нотаріусів на посаду, їх участі в нотаріальних організаціях, їх відповідальності та корпоративної солідарності.

Четвертий розділ - «Відносини нотаріусів з іншими нотаріусами, працівниками та клієнтами» розглядає тему горизонтальних відносин нотаріусів, значення того, якими вони повинні бути в їх повсякденній роботі з клієнтами, іншими нотаріусами, а також зі своїми працівниками й помічниками.

Нарешті, п'ятий розділ - «Дисциплінарний режим, правопорушення і санкції» завершує Кодекс оглядом повноважень, викладених в попередніх розділах. У ньому перераховуються випадки недотримання обов'язкових норм, передбачені за це санкції та юрисдикція їх застосування.

Таким чином, ці типові правила складені як фактичний та актуальний правовий документ, який підкреслює додаткову цінність нотаріального обслуговування, що надається усьому світовому співтовариству, якому він слугує в якості інструменту правової безпеки, справедливості та суспільного миру.

РОЗДІЛ І.

ПРИНЦИПИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НОТАРІАТУ

СТАТТЯ 1 . ЦІЛЬ ТА СУТЬ КОДЕКСУ – ЗАСТОСУВАННЯ

Положення, що містяться в цьому Кодексі, представляють собою типовий правовий режим етики для нотаріатів - членів МСЛН і повинні бути перенесені до відповідних національних законів, що регулюють нотаріальну діяльність, оскільки вони викладають, визначають і деталізують «Принципи нотаріальної етики» МСЛН і різні документи Союзу на цю тематику, схвалені Асамблеєю нотаріатів - членів цієї неурядової організації в Мехіко 17 жовтня 2004 року.

Положення цього Кодексу повинні мати безумовний характер в їх застосуванні для кожної держави - члена МСЛН і бути включені до її законів та постанов про нотаріат або шляхом Закону про нотаріальну етику.

Норми, що містяться в цьому Кодексі, і не перенесені до національного законодавства, застосовні в якості етичних правил відповідними Палатами або

професійними Асоціаціями, оскільки вони виражають моральний зміст нотаріальної професії.

СТАТТЯ 2. РЕГУЛЬОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Нотаріальна діяльність є регульованою діяльністю і підпорядковується внутрішньодержавним законам та постановам підзаконних нормативних актів з цього питання.

Цей Кодекс встановлює правила, що застосовуються до нотаріату та буде застосовуватися як допоміжний до національних правил нотаріатів – членів МСЛН.

Нотаріуси повинні дотримуватись і забезпечувати дотримання положень, що регулюють нотаріальну професію та їхню діяльність, в міру своїх знань і з усією відданістю.

СТАТТЯ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НОТАРІАТУ

3.1. - Посадова особа, наділена повноваженнями посвідчувати юридичні дії.

Нотаріус є посадовою особою, якій державною владою делеговано право, що дозволяє надавати документам, які він складає, характеру справжності, забезпечувати їх збереження, наділяти їх доказовою та виконавчою силою.

3.2.- Фахівець в галузі юриспруденції.

Окрім свого статусу посадової особи, нотаріус є також фахівцем в галузі юриспруденції, який здійснює свою публічну функцію в рамках незалежної та регламентованої професії.

3.3. Єдина Палата або національна Асоціація нотаріусів і підпорядкованість міністерству юстиції.

Нотаріат складається з усіх нотаріусів країни, об'єднаних в рамках єдиної Палати або національній організації, незалежної від держави, яка відповідає принципам публічного права та визнається законом. В залежності від обставин, ця організація об'єднує, де це може бути застосовано, різні територіальні палати країни та знаходиться під безпосереднім контролем міністерства юстиції.

СТАТТЯ 4. СУСПІЛЬНА КОРИСТЬ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ НОТАРІАТУ

Нотаріуси як особи, яким делеговано частину державного суверенітету, повинні здійснювати свою діяльність неупереджено, незалежно та відповідально,

перевіряючи законність дій і справ, з якими їм доводиться стикатися і, отже, засвідчувати їх справжність. Завдяки їх участі в наданні послуг суспільної користі і превентивної правової безпеки, нотаріуси повинні запобігати виникненню суперечок, сприяти сталому економічному розвитку та суспільному миру.

Нотаріальна діяльність не може бути делегована, і нотаріус зобов'язаний складати документи, за винятком причин виправданих відмов, пояснених нижче в цьому Кодексі.

СТАТТЯ 5. УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ

5.1 - Професійна і особиста кваліфікація.

Щоб практикувати в області права, нотаріат як інститут і нотаріуси як професіонали повинні отримати максимальну юридичну кваліфікацію країни, успішно скласти іспити для отримання доступу до професії, володіти необхідними юридичними знаннями для ефективного і правильного контролю законності дій і документів, які вони отримують.

Нотаріуси повинні дотримуватись особистого етичного ставлення до здійснення своїх функцій, утримуючись від будь-якої поведінки, що може спричинити втрату довіри громадян до інституту нотаріату або суперечити гідності нотаріату.

5.2. – Законність.

Діяльність нотаріуса повинна відповідати законності та не допускати шахрайства і нанесення шкоди людям; дії та документи, які він складає або в яких він бере участь, будуть, таким чином, законними, згідно з презумпцією дотримання закону.

Нотаріус повинен здійснювати свою функцію правильно, зі знанням справи в галузі застосування закону та у всіх проявах своєї професійної діяльності, підбираючи найбільш підходящу правову форму для задоволення суспільних та особистих інтересів, заради яких він залучається.

5.3. - Неупередженість.

Нотаріус як «довірена третя сторона» має бути неупередженим у своїй діяльності по відношенню до сторін, будь-яких інших залучених третіх осіб, з метою збереження їхньої правової безпеки.

Неупередженість нотаріусів повинна бути незаперечною, компенсуючи відсутність або порушення рівноваги між сторонами у наданні інформації, звертаючи особливу увагу на того учасника договору, який найбільш потребує його допомоги, пропонуючи свої поради як кваліфікований фахівець.

Нотаріус не може приймати документи, що включають положення, які прямо або побічно можуть надавати йому привілеї.

5.4. – Незалежність.

Нотаріус повинен діяти незалежно від позиції сторін та адміністрації, але без шкоди для них.

Нотаріус мусить уникати впливу на сторони та їх дискримінації.

5.5.- Повага до основних прав.

Нотаріус зобов'язаний поважати і захищати права людини, довкілля (чистоту води і повітря як основних умов життя), справедливість, свободу, істину, чесність, надійність і дотримуватися професійної таємниці.

Нотаріус повинен не допускати корупцію, хабарництво, змову на шкоду третій особі та інших дій, що шкодять людям та економічному розвитку, а також будь-яких інших дій, які хоча й відповідають закону, але суперечать його духу, або дій, які відверто утискають сторони.

5.6. – Готовність, ретельність, відповідальність.

Нотаріус повинен бути готовим до виконання зобов'язань, властивих його службі, діяти з ретельністю професіонала високого рівня та прагнути до соціального укорінення в місці, де він буде виконувати свої обов'язки.

Нотаріус несе відповідальність за будь-які збитки і шкоду, які можуть бути поставлені йому в провину (через його дії або отримані ним документи, які суперечать закону або всупереч ретельності професіонала високого рівня), і ця відповідальність має бути застрахована.

5.7. – Професійна самостійність.

Нотаріус є самостійним у здійсненні своїх функцій, без шкоди своєму членству в Палаті чи професійній Асоціації нотаріусів та контролю за здійсненням його функцій з боку Міністерства юстиції.

5.8. – Несумісність.

Нотаріус повинен відмовлятися від своєї участі у випадках несумісності, викладених у цьому Кодексі.

РОЗДІЛ II. ВІДНОСИНИ НОТАРІАТУ З ДЕРЖАВОЮ

СТАТТЯ 6. ПІДПОРЯДКОВАНІСТЬ МІНІСТЕРСТВУ ЮСТИЦІЇ. ПАЛАТИ АБО ПРОФЕСІЙНІ АСОЦІАЦІЇ.

Нотаріуси виконують свої функції під контролем міністерства юстиції і об'єднані у Палати або професійні Асоціації нотаріусів.

Палати або професійні Асоціації нотаріусів (місцеві чи національні) - це громадські структури, які мають статус юридичної особи і здатні діяти для досягнення своїх цілей.

Вони знаходяться під контролем міністерства юстиції.

СТАТТЯ 7. ПАЛАТИ АБО ПРОФЕСІЙНІ АСОЦІАЦІЇ НОТАРІУСІВ

Без шкоди для наданих їм нотаріальними законами повноважень, Палати або професійні Асоціації нотаріусів несуть відповідальність за організацію здійснення нотаріальної професії, її представлення, захист інтересів та виконання соціальної функції нотаріату.

Представляючи нотаріальну професію, Палати або Асоціації нотаріусів повинні дотримуватись і вимагати дотримання положень цього Кодексу, забезпечуючи належне здійснення та захист нотаріальної функції серед нотаріусів та по відношенню до третіх осіб.

Місцеві палати та професійні об'єднання об'єднуються в єдину Палату або Асоціацію на національному рівні.

Керівні органи Палати чи Асоціації обираються демократичним шляхом нотаріусами – членами на Загальних зборах.

Палати або Асоціації несуть відповідальність за перевірку та контроль нотаріусів – членів та мають повноваження в питаннях дисципліни і санкцій, викладених нижче у цьому Кодексі.

Членство в Палаті чи Асоціації є необхідною умовою для здійснення нотаріальної діяльності.

Палати або Асоціації нотаріусів фінансуються за рахунок членських внесків нотаріусів-членів, доходів і надходжень, отриманих від їх активів, діяльності та послуг, відповідно до їхніх Статутів.

СТАТТЯ 8. ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВИ. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

Нотаріус присягає на вірність державі, яка дарувала йому представництво державної влади, і повинен здійснювати передані йому державні повноваження віддано і гідно.

Будучи державним службовцем, він повинен здійснювати своє служіння, кожного разу, коли це потрібно, використовуючи матеріальні і людські ресурси, необхідні для належного функціонування державної служби, яка є складовою його функції.

Він повинен здійснювати свою державну службу чесно, з готовністю та старанністю, не допускати будь-якої поведінки, яка суперечить гідності його звання державного службовця або посадової особи, і яка безпосередньо чи опосередковано може посприяти йому в чому-небудь.

Ці ж обов'язки поширюються і на працівників нотаріуса, відповідальність за роботу яких покладається на нього.

Нотаріус не може припинити своє служіння, за винятком випадків, передбачених законом, і тільки гарантувавши, що нотаріальне обслуговування на його території й надалі забезпечуватиметься належним чином.

СТАТТЯ 9. ВЗАЄМОДІЯ ІЗ СУДОВИМИ ОРГАНАМИ

Нотаріус як професіонал права в області позасудового розгляду і як представник державної влади, а також Палати або професійні Асоціації, які його представляють, співпрацюють з судовими органами в здійсненні публічної функції в частині повноважень, делегованих державою для цієї координації, з метою вдосконалення розвитку, застосування правосуддя та суспільного миру.

СТАТТЯ 10. СПІВПРАЦЯ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ УСТАНОВАМИ , ВІДОМСТВАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Не порушуючи своє зобов'язання зберігати професійну таємницю, нотаріус співпрацює з державними установами та відомствами як для виконання делегованих йому функцій, так і в рамках офіційних взаємовідносин, пов'язаних зі сферою його компетенції.

За необхідності, він також співпрацює з іншими державними та приватними установами й організаціями як представник, що наділений повноваженнями державної влади, дотримуючись і виконуючи при цьому свою функцію.

СТАТТЯ 11. ПУБЛІЧНИЙ ОФІС

Нотаріальна контора організується самостійно самим нотаріусом та під його відповідальність. Вона користується недоторканністю, обумовленою її призначенням в якості публічного офісу.

Вона підлягає постійному контролю з боку Палати або професійної Асоціації нотаріусів, якій вона підпорядковується. Остання несе відповідальність за загальне керівництво нотаріальним обслуговуванням, її інспектування та контроль. Контора знаходиться під захистом суду.

Нотаріальні реєстри, нотаріальні документи та архіви знаходяться у веденні нотаріуса і залишаються предметом захисту недоторканності особистого життя та професійної таємниці.

Без шкоди для секретності реєстру і конфіденційності нотаріальної контори та її архівів, а також для своїх прав і обов'язків, нотаріус повинен забезпечити повний доступ до вищезазначених документів, з метою полегшення їх експертизи, перевірки і контролю з боку вищестоящих органів Палати або Асоціації, до якої він належить.

СТАТТЯ 12. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ

Нотаріуси повинні оснащувати свої контори найпередовішими технічними засобами і, принаймні, достатнім матеріалом для здійснення своїх функцій, відповідно до державного устрою і державної служби на національному та міжнародному рівнях.

СТАТТЯ 13. ЮРИСДИКЦІЯ

Юрисдикція нотаріуса поширюється на позасудові дії та угоди, акти добровільної юрисдикції та всі акти або договори, що вимагають реєстрації в публічних реєстрах, як і на ті, для яких держава делегує йому свої повноваження.

Територіальна або особиста юрисдикція нотаріуса визначається законом.

СТАТТЯ 14. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІН ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ

З урахуванням незалежності та неупередженості, що притаманні функції нотаріуса, система його призначення повинна спиратися на перевірену професійну компетентність і ґрунтуватися на основі об'єктивних критеріїв.

Нотаріус повинен володіти найбільш високим технічним рівнем, який держава вимагає для здійснення юридичної професії.

Термін повноважень повинен бути необмеженим і припинятися тільки у разі виходу на пенсію на передбачених законом умовах, у разі настання непрацездатності або непридатності, або остаточного звільнення.

СТАТТЯ 15. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Нотаріус повинен здійснювати свою професійну діяльність грамотно, з належною підготовкою, особливо щодо ключових функцій порадника, консультанта, а також тлумачення і застосування закону. Тому він повинен регулярно оновлювати свої знання, як юридичному, так і технічному плані.

У своєму обов'язку безперервного навчання він повинен слідувати вказівкам Палати або професійної Асоціації.

Обов'язок безперервного навчання повинен також стосуватися співробітників нотаріату, а тому нотаріус повинен заохочувати і контролювати цю підготовку.

СТАТТЯ 16. ОБОВ'ЯЗОК НАДАННЯ ПОСЛУГ. ВІДМОВА ВІД ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ

Нотаріальна функція є персональною і не може бути делегована. Здійснення цієї функції є обов'язковим.

Нотаріус як посадова особа може відмовити у наданні своїх послуг в наступних випадках:

- 1.- Коли дія суперечить закону або громадському порядку, або може ввести в оману третіх осіб.
- 2.- Коли дія є шахрайством по відношенню до закону, третьої особи або державного органу.
- 3.- У разі несумісності, зазначеної нижче.
- 4.- Коли дія не підпадає під його юрисдикцію.
- 5.- Коли дія суперечить гідності, очікуваній від посадової особи.

Відмова нотаріуса від надання послуг може бути оскаржена перед нотаріальними органами.

Нотаріус не може відмовитися від виконання своїх обов'язків з міркувань совісті, якщо дія, що вимагає його участі, відповідає законодавству держави.

Нотаріальна контора повинна бути відкритою протягом звичайних робочих годин офісів і забезпечена нотаріусом і персоналом, необхідним для надання публічних послуг.

СТАТТЯ 17. ЗАКОННІСТЬ. КОРУПЦІЯ. ВІДМИВАННЯ КАПІТАЛУ

Нотаріус повинен завжди поводити себе етично та відповідно до закону.

Нотаріус не повинен допускати корупцію, хабарництво, нечесну практику, відмивання капіталу, ухилення від сплати податків, тероризм і будь-яку іншу злочинну діяльність, а також проявів антисоціальної реалізації права.

У сфері відмивання капіталу нотаріус повинен пропонувати свою співпрацю і надавати усю необхідну інформацію, якою він володіє, компетентним органам, зокрема нотаріусам, які її потребують, відповідно до законодавства держави, але він не зобов'язаний проводити слідчі дії, що підпадають під юрисдикцію правоохоронних або судових органів. Ця співпраця регулюється об'єктивними принципами і критеріями, встановленими законом, в координації з центральними органами нотаріату.

Повідомлення органам влади про будь-які сумнівні операції, що можуть призвести до відмивання капіталу, не є порушенням обов'язку щодо збереження професійної таємниці, оскільки це робиться для громадського інтересу і загального блага, які є переважаючими.

СТАТТЯ 18. ПРАВА ЛЮДИНИ. СТАЛІЙ РОЗВИТОК. СПІЛЬНЕ БЛАГО

При здійсненні своїх функцій нотаріус повинен сприяти дотриманню прав людини, зокрема права на життя, харчування, навколишнє середовище (чиста вода та чисте повітря) та співпрацювати в інтересах сталого та солідарного розвитку суспільства.

Нотаріус повинен поважати права місцевого населення, допомагаючи їм посилити та створити їх власні правові, економічні, культурні та соціальні структури.

Нотаріус має сприяти свободі, справедливості та істині шляхом дотримання закону, а за відсутності закону, він повинен пристосувати свої дії і ставити їх вище особистих інтересів і діяти на користь спільного блага.

СТАТТЯ 19. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Нотаріуси повинні виступати за розвиток, торгівлю і міжнародні відносини за допомогою знання мов і законів інших держав та участі їх нотаріату в міжнародних організаціях, зокрема Міжнародному союзу нотаріату (МСЛН) і Всесвітній нотаріальній мережі.

РОЗДІЛ Ш.

ВІДНОСИНИ НОТАРІУСА З ПАЛАТАМИ АБО ПРОФЕСІЙНИМИ АСОЦІАЦІЯМИ.

СТАТТЯ 20. НЕЗАЛЕЖНА ТА ІЄРАРХІЧНА СТРУКТУРА

Нотаріальна діяльність здійснюється особисто і незалежно кожним нотаріусом, який несе за це персональну відповідальність.

У разі колективного здійснення нотаріальної діяльності, без шкоди для особистої відповідальності нотаріуса, інші нотаріуси, що розділяють цю діяльність, будуть нести разом з ним солідарну відповідальність за економічне відшкодування завданих збитків.

СТАТТЯ 21. ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЧЛЕНСТВО

Без шкоди для незалежності своєї професійної діяльності, з метою виконання своїх обов'язків, нотаріус повинен бути членом національної нотаріальної Палати або національної професійної Асоціації та підлягати експертизам, інспекціям, контролю, що проводяться цією організацією під керівництвом Міністерства юстиції.

Для того, щоб розпочати свою діяльність, нотаріус повинен бути членом нотаріальної Палати або професійної нотаріальної Асоціації.

СТАТТЯ 22. ОБОВ'ЯЗКИ НОТАРІУСІВ ПО ВІДНОШЕННЮ ДО НОТАРІАЛЬНИХ ПАЛАТ АБО ПРОФЕСІЙНИХ АСОЦІАЦІЙ

Нотаріуси повинні адаптувати свою професійну поведінку до правил нотаріальних Палат, відповідно до їх прерогатив, і пропонувати свою співпрацю, коли це потрібно.

Вони також повинні утримуватися від будь-яких особистих ініціатив або дій з державними органами, які можуть створювати перешкоди для рішень нотаріальних палат.

СТАТТЯ 23. ПОКЛАДЕНІ ОBOB'ЯЗКИ ТА ЗАВДАННЯ

Нотаріус зобов'язаний взяти на себе функції, для виконання яких він був запропонований або обраний Палатою.

Нотаріус зобов'язаний брати активну участь у всіх заходах Палати або професійної Асоціації, а також виконувати покладені на нього завдання, присвячуючи для цього час і засоби, необхідні для їх ефективного виконання.

Нотаріуси повинні повідомляти органам управління Палат або професійних Асоціацій про будь-які факти або дії, що ставлять під загрозу інтереси професії або факти, що зачіпають будь-яким чином цілісність і ієрархічну організацію нотаріального співтовариства.

СТАТТЯ 24. ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ПАЛАТАМИ АБО АСОЦІАЦІЯМИ, ВИЩА РАДА НОТАРІУСІВ

Члени органів управління Палат або професійних Асоціацій при виконанні своїх обов'язків повинні діяти відповідно до принципів обачності, справедливості і рівності, контролювати збереження етики та гідності професії, належне здійснення своїх функцій і дотримання прав громадян.

Вони повинні здійснювати свої дисциплінарні повноваження відповідно до норм законів, зі строгістю і твердістю, властивим їх функціям і службі, на яку вони були призначені, з розумінням того, що допущене порушення не може перешкоджати або обмежувати обов'язок сумлінності, необхідної для здійснення їх функцій.

Органи управління національної Палати або національної професійної Асоціації, що об'єднують місцеві Палати або місцеві Асоціації та представляють інтереси всього національного нотаріату, повинні поважати особливості та потреби кожної Палати або Асоціації.

Керівники нотаріальних органів повинні задіяти відповідні механізми для заохочення своїх колег до виконання управлінських обов'язків, а також сприяти участі всіх членів нотаріальної спільноти у виконанні різних завдань і заходів, які будуть розроблені.

СТАТТЯ 25. ФІНАНСУВАННЯ ПАЛАТ АБО АСОЦІАЦІЙ НОТАРІУСІВ

Нотаріуси повинні робити свій внесок у фінансування нотаріальних палат або Асоціацій відповідно до законодавства, правил та рішень Палат або Асоціацій.

СТАТТЯ 26. НАГЛЯД ТА КОНТРОЛЬ ЗА НОТАРІАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Або безпосередньо, або через Палати чи Асоціації нотаріусів, держава має повноваження проводити експертизу, контроль, інспекції і накладати санкції щодо нотаріальної діяльності, яка буде знаходитися під захистом судів.

Правопорушення і санкції повинні встановлюватися на законних підставах, відповідно до принципу «*nulla poena sine lege*» («немає покарання без закону»).

Закон регулює процедури інспекцій і санкцій, а також оскарження рішень нотаріальних органів, що подаються на розгляд в Міністерство юстиції.

Оскарження рішень Міністерства юстиції, що завершує адміністративні процедури, проводиться через суд.

СТАТТЯ 27. - ПРИМИРЕННЯ, ПІДТРИМКА, СОЛІДАРНІСТЬ

Органи управління Палат або Асоціацій нотаріусів повинні запобігати, мірою можливості, конфліктам між їх членами і сприяти посередництву і примиренню між ними, зміцненню сприятливої атмосфери взаєморозуміння і гармонії серед нотаріусів-членів.

Зокрема, вони мають допомагати і підтримувати нових нотаріусів в належному виконанні їхніх функцій.

Вони повинні регулювати засоби і механізми солідарності таким чином, щоб виконання цих обов'язків дозволяло нотаріусам вести гідний спосіб життя протягом усієї своєї професійної діяльності, а також після виходу на пенсію.

СТАТТЯ 28. - КІЛЬКІСТЬ НОТАРІУСІВ. ТЕРИТОРІАЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ . МІСЦЕ ЗДІЙСНЕННЯ ФУНКЦІЙ

Кількість нотаріусів регулюється законом (*numerus regulatus* - регульоване число), з тим, щоб забезпечити необхідну відповідність надання послуг.

Якщо інше не передбачено законом, юрисдикція нотаріуса є територіальною.

Діяльність нотаріуса здійснюється в нотаріальному офісі (або конторі).

За винятком випадків, коли це диктується необхідністю надання публічної послуги, пов'язаної з відстанями і відповідно до нотаріальними розмежувань (компетенції), існування вторинних офісів не допускається.

Допускається надання послуг поза приміщенням нотаріальної контори, якщо заявник, який звернувся за нотаріальною послугою, не в змозі пересуватися або коли державний орган повинен скласти документ.

В іншому випадку, здійснення нотаріально посвідченого дії поза стінами нотаріальної контори вимагатиме спеціально вираженої згоди всіх сторін вчинення дії.

Це не стосується повідомлень і запитів, які нотаріус повинен буде здійснювати за межами своєї нотаріальної контори.

СТАТТЯ 29. - РЕКЛАМА. ЗМІСТ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Реклама нотаріальної діяльності та поширення принципів і переваг системи нотаріату латинського типу допускається тільки з офіційних позицій професійними асоціаціями.

Реклама, яка розміщується нотаріусом в індивідуальному порядку, повинна поєднуватися з потребами в інформації, на яку громадськість має право, і заборонаю застосування процедур комерційного типу, спрямованих на «приваблення клієнтів».

У своїх публічних виступах і у всіх засобах масової інформації нотаріус повинен вжити необхідних заходів, щоб не допустити будь-якої особистої реклами.

Інформативна реклама нотаріуса, відповідно до цього Кодексу, допускається тільки у разі:

а) .- Коли вказується тільки ім'я, професійна і академічна кваліфікація, і, можливо, спеціалізація нотаріуса; місце, де він виконує свої обов'язки; номери телефонів та адреса електронної пошти.

б) .- Коли це робиться для повідомлення про зміну професійного місцезнаходження в юридичних або нотаріальних виданнях.

в) .- Коли ця інформація виходить з технічних журналів або публікацій, які можуть оголосити тільки ті дані, які зазначені вище в пункті а).

Недотримання цих критеріїв вважається етичним проступком.

Професійні вивіски, розташовані біля входу в будівлю, де розміщується нотаріальна контора, не можуть перевищувати розмір, встановлений законом або Палатою нотаріусів.

Всі світлові знаки та світлові вивіски на фасаді будівлі, що повідомляють про нотаріальну контору або нотаріальну діяльність, заборонені.

Будь-яка реклама нотаріуса у вигляді комерційної реклами заборонена у будь-яких засобах масової інформації.

СТАТТЯ 30. - МАТЕРІАЛЬНІ ТА ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ. ОРГАНІЗАЦІЯ

Нотаріальна контора повинна бути організована таким чином, щоб забезпечувати її регулярне та ефективне функціонування, використовуючи при цьому відповідні людські, матеріальні та технологічні ресурси.

Нотаріус повинен здійснювати свої функції у своїй нотаріальній конторі таким чином, щоб забезпечити належну доступність послуги, забезпечуючи постійний режим прийому клієнтів у зручний для них час.

Архіви і нотаріально посвідчені документи повинні зберігатися в ідеальному стані, з використанням засобів архівування, матеріалів, технічного обслуговування та комп'ютерної техніки, забезпечуючи тим самим їх зберігання та простоту вилучення необхідної інформації.

Бухгалтерський облік нотаріальної контори повинен бути повним, точним і відповідати вимогам законодавства, дозволяючи в будь-який час отримати дані щодо загальної суми коштів, перерахованих на рахунок нотаріуса, а також активів і результатів нотаріальної діяльності.

Нотаріус не має права розпоряджатися в своїх особистих інтересах коштами, що були перераховані клієнтами для здійснення діяльності, покладеної на нього.

СТАТТЯ 31. - ВІДСУТНІСТЬ В НОТАРІАЛЬНІЙ КОНТОРІ

Як зазначено в статті 8, нотаріус не може відлучатися зі своєї контори, за винятком випадків, передбачених законом, та за умови, що обслуговування буде забезпечено належним чином.

Закон також повинен регулювати терміни, протягом яких нотаріус може бути відсутнім у своїй нотаріальній конторі.

СТАТТЯ 32. - ПРОФЕСІЙНА ДОБРОСОВІСНІСТЬ. ЦИВІЛЬНА, КРИМІНАЛЬНА ТА ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Нотаріус повинен здійснювати свою діяльність з сумлінністю прекрасного професіонала і нести цивільну відповідальність за збитки та шкоду, заподіяні з його вини або недбалості.

Його діяльність повинна гарантуватися, відповідно до правил, встановлених законом і/або Палатами чи Асоціаціями нотаріусів. Ця гарантія повинна бути попередньою умовою на початку його діяльності.

Закон визначає випадки, коли шахрайські або злочинні дії нотаріуса або його професійна недбалість можуть призвести до кримінальної відповідальності.

Дисциплінарна відповідальність нотаріуса настає в результаті недотримання нотаріальних правил і будь-яких дій, що суперечать гідності його звання чи правилам цього Кодексу.

СТАТТЯ 33. - ФІНАНСОВА СОЛІДАРНІСТЬ

Нотаріуси повинні користуватися системою фінансової солідарності.

У випадку відсутності правил з цього питання, Палати або Асоціації нотаріусів повинні створити свою власну систему нотаріальної солідарності.

Нотаріальна солідарність повинна передбачати фінансову підтримку нотаріальних контор в тих випадках, коли їх фінансова віддача є недостатньою для покриття витрат, необхідних на нотаріальне обслуговування.

Нотаріальна солідарність також повинна надавати фінансову підтримку нотаріусу та його сім'ї у разі смерті, хвороби, втрати працездатності, а також виходу на пенсію.

Нотаріальні фонди повинні підтримувати фінансову структуру інвестицій, адаптовану до гарантованих ризиків.

РОЗДІЛ IV

ВІДНОСИНИ НОТАРІУСІВ З ІНШИМИ НОТАРІУСАМИ, СПІВРОБІТНИКАМИ ТА СПОЖИВАЧАМИ ПОСЛУГ

Частина 1. – Відносини з іншими нотаріусами

СТАТТЯ 34.- ВІДНОСИНИ З ІНШИМИ НОТАРІУСАМИ

Відносини нотаріуса зі своїми колегами здійснюються за принципом рівний-рівному.

Нотаріус повинен розглядати інших нотаріусів як колег, об'єднаних в прагненні до спільної мети, а саме до належного здійснення професії, а не як конкурентів.

Поведінка нотаріуса по відношенню до інших нотаріусів повинна бути коректною і спрямованою на пошук співпраці та солідарності, шляхом взаємного обміну в наданні підтримки, послуг та консультацій.

Нотаріус не повинен ганьбити інших нотаріусів. Наукові і технічні помилки або етичні проступки, допущені з боку іншого нотаріуса, повинні бути доведені до відома Палат або Асоціацій з метою порушення відповідної дисциплінарної справи чи судового провадження.

Конфлікти між нотаріусами повинні регулюватися, мірою можливості, у позасудовому порядку. З цією метою нотаріус завжди може просити Палату або Асоціацію нотаріусів про втручання.

СТАТТЯ 35. - ВІЛЬНИЙ ВИБІР НОТАРІУСА

Право громадян на вільний вибір нотаріуса є одним з основних прав нотаріальної діяльності, за винятком тих випадків, коли призначення нотаріуса визначається законом.

Це право нотаріуси повинні завжди поважати.

Нотаріус повинен не допускати «приваблення клієнтів», пропонуючи зниження плати, пільги, знижки чи подарунки, або здійснення інших подібних дій, що суперечать гідності і незалежності нотаріальної діяльності.

СТАТТЯ 36. - ПЕРЕДАЧА НОТАРІАЛЬНОЇ СПРАВИ

Для передачі заведеної справи від одного нотаріуса іншому, заявник повинен подати спеціальне клопотання про відмову від нотаріуса, а також сплатити належні збори нотаріусу, який до цього моменту відповідав за його справу.

Новий залучений нотаріус надіслати запит попередньому нотаріусу щодо погашення поточних зборів і їх оплати клієнтом.

Якщо клієнт не згоден із заявленими зборами, він повинен передати цю справу в Палату або Асоціацію нотаріусів до вирішення питання.

Якщо клієнт не бажає сплачувати ці збори після зв'язку з попереднім нотаріусом, новий нотаріус, незважаючи на повідомлення Палати або Асоціації про цю відмову, може продовжувати обробляти досьє, до тих пір, поки конфлікт не буде врегульовано.

СТАТТЯ 37. – СПРАВИ, ЩО РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ КІЛЬКОМА НОТАРІУСАМИ, НАЦІОНАЛЬНИМИ АБО МІЖНАРОДНИМИ

У разі спільної роботи декількох нотаріусів за одною справою, вони повинні шукати найкраще спільне рішення, яке гарантуватиме інтереси всіх сторін і дотримання чинних законодавчих і нормативних положень.

Нотаріати - члени МСЛН повинні співпрацювати та обмінюватися досвідом з метою постійного поліпшення нотаріального обслуговування громадян і підприємств.

Всесвітня мережа нотаріусів (ВМН) повинна відповідати за надання допомоги нотаріусам, які беруть участь у міжнародних правочинах, відповідно до правил МСЛН.

СТАТТЯ 38. - НОТАРІАЛЬНІ КОНТОРИ З КІЛЬКОМА НОТАРІУСАМИ

Існування декількох нотаріусів в одній нотаріальній конторі не повинно перешкоджати вільному вибору нотаріуса клієнтом і, отже, буде можливим тільки тоді, коли це право буде гарантовано в одному і тому ж місці.

Об'єднання декількох нотаріусів, створене відповідно до законодавства кожної держави, не повинно виключати солідарну відповідальність всіх нотаріусів - учасників об'єднання за будь-які дії або бездіяльність інших нотаріусів, а також всіх працівників нотаріальної контори.

СТАТТЯ 39. - СПІВПРАЦЯ З ІНШИМИ ФАХІВЦЯМИ

Співпраця нотаріуса з іншими фахівцями, окрім нотаріусів (наприклад, в компаніях з різними спеціалістами), якщо це передбачено законом, повинна гарантувати незалежність і неупередженість нотаріуса.

СТАТТЯ 40. - ДОПОМОГА ХВОРОМУ АБО ВІДСУТНЬОМУ НОТАРІУСУ

Заміна хворого або відсутнього нотаріуса повинна здійснюватися шляхом забезпечення такої ж самовідданості, професіоналізму, поваги до клієнтів і співробітників нотаріуса, якого заміщують, притаманних для даної нотаріальної контори.

Порядок розподілу винагороди за подібну заміну повинен ґрунтуватися на угодах, досягнутих між зацікавленими сторонами, а за відсутності угоди регулюватися відповідно до звичної практики і звичаїв місця, а в разі їх відсутності - згідно з критеріями і правилами, встановленими Палатою чи Асоціацією нотаріусів.

Частина 2 - . Стосунки із співробітниками, кандидатами у нотаріуси та персоналом нотаріальної контори

СТАТТЯ 41. - ОРГАНІЗАЦІЯ НОТАРІАЛЬНОЇ КОНТОРИ

Організація нотаріальної контори визначається нотаріусом, який повинен дотримуватися вимог щодо матеріальних і людських ресурсів, встановлених Палатою або Асоціацією та / або законом, забезпечуючи своїм працівникам і співробітникам відповідне ставлення, персональні умови праці і достатню оплату, що дозволяють гідно здійснювати професію.

Нотаріальна контора повинна бути оснащена всіма необхідними технологічними засобами, достатніми для здійснення цієї функції, відповідно до державної організації і наданням публічних послуг.

СТАТТЯ 42. - ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ

Нотаріус повинен ознайомити своїх працівників і співробітників з етичними нормами та іншими положеннями, що регулюють здійснення професії, і вимагати їх дотримання. Він несе відповідальність за шкоду, заподіяну в результаті дій або бездіяльності своїх працівників або співробітників.

Нотаріус зобов'язаний звільняти людей, які постійно і регулярно не дотримуються правил цього Кодексу.

СТАТТЯ 43. - БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА, КВАЛІФІКАЦІЯ

Нотаріус повинен заохочувати і контролювати постійне поліпшення обслуговування за рахунок безперервного навчання своїх працівників і співробітників, змушуючи їх відвідувати курси з технічної підготовки та вдосконалення правових знань і практики, з метою забезпечення якості при здійсненні нотаріальної функції.

СТАТТЯ 44. - ДОДАТКОВА ПОЗАНОТАРІАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ

Якщо закон дозволяє працівникам нотаріуса додатково займатися позанотаріальною діяльністю, вона повинна, в будь-якому випадку, бути сумісною, а не конкурувати з нотаріальною діяльністю, та жодним чином не повинна бути пов'язана з прямою або непрямою вигодою для нотаріуса.

СТАТТЯ 45. - КАНДИДАТИ В НОТАРІУСИ

Кандидати в нотаріуси і нотаріуси-стажисти повинні вивчити і знати не тільки право і техніку роботи, а й спосіб буття і «обов'язок бути» професії та нотаріальної служби.

Нотаріуси, що відповідають за їх навчання, повинні ставитися до них з повагою і підтримувати їх.

Частина 3 - . Відносини з клієнтами

СТАТТЯ 46. - ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ

Нотаріус завжди повинен прагнути до загального блага.

Він повинен діяти неупереджено і незалежно в усіх аспектах своєї професії, не допускаючи будь-якого зовнішнього впливу на свою діяльність і будь-якої форми дискримінації клієнтів.

Він повинен приділяти особливу увагу тій стороні, яка найбільше потребує додаткової інформації, компенсуючи тим самим дисбаланс в знаннях, активно надаючи свої поради і професійні консультації, підтримуючи при цьому збалансовану позицію для збереження законності дії або операції, повної ефективності нотаріально посвідченого документа, а також безпеки та миру між сторонами.

Він повинен чітко і професійно інформувати клієнтів про законні засоби для досягнення бажаних законних цілей, наслідки запланованих дій або угод і попереджати їх про несприятливі результати, якщо вони наполягатимуть у своїх заявах.

СТАТТЯ 47. - СТАВЛЕННЯ ДО СПРАВИ

Нотаріус завжди повинен докладати максимальних зусиль і займатися, насамперед, діями і операціями, які в силу своєї природи впливають на особисте життя людей.

СТАТТЯ 48. - ПРАВО НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ТАЄМНИЦЯ

Нотаріус повинен поважати право на недоторканність приватного життя. Він має право і обов'язок щодо збереження професійної таємниці та конфіденційності, з метою забезпечення суспільного блага і суспільної користі.

Ці обов'язки стосуються, як нотаріуса, так і його працівників та співробітників.

Вони поширюються на документи, занесені до реєстрів, інші архівні нотаріальні записи, так само як і на всі дані, що зберігаються нотаріусами, а також на всю інформацію, яка розкривалась йому в усній формі.

Секретність повинна бути збережена, зокрема, в електронних документах, за допомогою використання процедур і засобів безпеки, що забезпечують їх збереження і прочитання в майбутньому, не допускаючи їх копіювання, втрати, поширення або публікації.

Професійна таємниця не є абсолютною і залишається підпорядкованою суспільним інтересам та спільному благу, оскільки нотаріус повинен розкривати зміст своїх нотаріальних записів у кримінальному судочинстві або коли того вимагає норма закону.

Нотаріус повинен виважено, обачно і уважно оцінити право або законний інтерес заявника на отримання архівних відомостей, що його стосуються, особливо, коли дія або документ визнає або надає йому будь-які права. Нотаріус повинен дотримуватися цього правила найбільш підходящим способом, надаючи йому повну або часткову копію документа.

СТАТТЯ 49. - ОBOB'ЯЗOK УТРИМАТИСЯ

Здійснення нотаріальної функції є обов'язковим для нотаріуса, за винятком випадків, коли він зобов'язаний відмовитися від надання своїх послуг відповідно до положень закону.

На додаток до перерахованих випадків, нотаріус повинен утримуватися від дій, коли з міркувань особистих або сімейних відносин, або прямого чи непрямого матеріального інтересу дія може призвести до призначення прав на його користь або ж на користь його родичів аж до четвертого ступеня спорідненості.

Він також повинен утримуватися від дій, що суперечать закону або загальноприйнятим стандартам правил пристойності поведінки і сумлінності.

СТАТТЯ 50. - УМОВИ СУМІСНОСТІ

Нотаріальна функція сумісна з діяльністю з надання юридичних консультацій, викладанням, медіації, арбітражем, консульськими послугами та будь-якою іншою юридичною позасудовою діяльністю, яка не порушує незалежність і неупередженість нотаріуса.

Нотаріальна діяльність несумісна з комерційною практикою, з діяльністю, що підпадає під юрисдикцію судових органів, та з публічними функціями.

СТАТТЯ 51. - ПРОЗОРИСТЬ ГРОШОВИХ ВИНАГОРОД

Оплата нотаріуса регулюється за допомогою тарифів, встановлених законом, або ж в разі відсутності таких - Палатою або професійної Асоціацією.

Тариф повинен гарантувати неупередженість та незалежність нотаріального обслуговування, а також перевагу з точки зору його якості та загальнодоступності для громадян.

Тариф забороняє будь-які знижки або поступки, пов'язані з недобросовісною конкуренцією, що ґрунтується виключно на ціні, на шкоду якості та незалежності обслуговування.

Нотаріальний тариф повинен бути простим, прозорим і легко доступним для широкої публіки.

Рахунки нотаріуса повинні чітко роз'яснювати виставлену ціну за обслуговування і послуги.

СТАТТЯ 52. - ЗАХИСТ ЗАГАЛЬНОГО БЛАГА

Нотаріальна служба повинна сприяти загальному благу суспільства як критерію, що використовується для тлумачення попередніх статей.

РОЗДІЛ V

ДИСЦИПЛІНАРНИЙ РЕЖИМ. ПОРУШЕННЯ І САНКЦІЇ

СТАТТЯ 53.- ЗАКОННІСТЬ

Цей Кодекс регулює і санкціонує порушення етичних норм професії і не суперечить санкціям за порушення інших нотаріальних правил або норм іншого характеру (кримінального, адміністративного), допущених нотаріусом.

Дисциплінарна система нотаріату регулюється за принципом *«немає злочину, якщо він не передбачений законом, немає покарання, яке не встановлене законом» («nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege»)*, відповідно до якого ніякі санкції не застосовуються, якщо порушення не регулюється законом.

СТАТТЯ 54 - . ПРОЦЕДУРА

Порушення поведінки або положень, викладених в цьому Кодексі, повинні бути розглянуті після ініціювання процедури Палатою або професійними Асоціаціями, під безпосереднім контролем міністра юстиції, якому вони можуть бути подані на оскарження.

Апеляції на рішення, що приймаються відповідно до внутрішніх процедур, можуть подаватися на оскарження до судів.

Зацікавлена особа заслуховується на кожному етапі процедури, відповідно до її права на захист і принципу презумпції невинуватості.

СТАТТЯ 55 - . ДИСЦИПЛІНАРНА СПРАВА. СЛУХАННЯ

Керівний орган Палати або Асоціації, членом якої є нотаріус, може або офіційно розглянути питання про дисциплінарну справу, або зробити це на прохання однієї зі сторін, якщо повідомлений факт суперечить правилам, що містяться у цьому Кодексі.

Після призначення одного або декількох нотаріусів, відповідальних за виконання функцій слідчого і секретаря у справі, відкривається етап розслідування.

По завершенні етапу розслідування, нотаріус, який виконує функції слідчого, повинен передати проект своїх висновків Палаті або Асоціації, яка має прийняти рішення.

Це рішення може бути подано на апеляцію міністру юстиції, рішення якого має покласти край справі. Рішення міністра може бути оскаржене тільки в судовому порядку.

Закон встановлює терміни для кожного етапу процедури.

СТАТТЯ 56. – ПОРУШЕННЯ

Недотримання нотаріусом зобов'язань, встановлених Законом про нотаріат, при здійсненні його функцій, є порушенням етики, що карається відповідно до цього Кодексу.

Наступні порушення вважаються порушеннями етики відповідно до цього Кодексу, незалежно від того, включені вони чи не включені в правове регулювання нотаріальної діяльності:

1. Відсутність нотаріуса у момент підписання дії.
2. Зміна дати або змісту і достовірності документа.
3. Нотаріальне посвідчення документів за межами територіальної юрисдикції нотаріуса.
4. Підписання справжніх документів або нотаріально посвідчених документів, які суперечать закону, або в разі шахрайства із законом, чи явного зловживання правом.

5. Несплата податків, за які відповідає нотаріус.
6. Участь у справах у випадках несумісності, що встановлені законом.
7. Порушення права на недоторканність приватного життя або конфіденційність.
8. Використання коштів для інших цілей, ніж ті, для яких вони були отримані.
9. Отримання хабарів, співпраця в сфері незаконної діяльності, відмивання капіталу, тероризму.
10. Матеріальні зв'язки з однією зі сторін, що можуть спричинити втрату незалежності та неупередженості.
11. Навмисна відмова у наданні допомоги або отриманні поради чи професійної думки найбільш вразливим учасникам або споживачам.
12. Не роз'яснення загальних положень угоди або протизаконний характер положень, що нав'язує одна із сторін.
13. Недотримання прав людини або дозвіл дій, що суперечать людській гідності.
14. Порушення природоохоронних, містобудівних, водних, повітряних, прибережних, сільськогосподарських, лісогосподарських або гірничих норм.
15. Відсутність попереднього запиту стосовно правового титулу, перевірки за реєстрами або попередніми документами.
16. Втрата незалежності та неупередженості при виконанні нотаріальних функцій і складанні документу.
17. Недотримання права громадянина на вільний вибір нотаріуса.
18. Недотримання вимоги клієнта щодо передачі справи.
19. Недотримання обов'язку утриматися у випадках, встановлених законом.
20. Неповага або «перехоплення клієнтів» і співробітників в інших нотаріусів.
21. Невидача детальних рахунків за витрати або збори.

22. Виставлення рахунків нижче встановлених законом тарифних ставок, знижки, пропозиції подарунків або комісійних.
23. Відсутність або порушення бухгалтерської звітності, що відображає активи і результати роботи нотаріальної контори, можливості перевірити застосування тарифних ставок, депозитів і авансових платежів, зроблених клієнтами.
24. Порушення правил та інструкцій, затверджених Палатами або Асоціаціями нотаріусів та / або Міністерством юстиції.
25. Відмова у нотаріальному обслуговуванні без поважних причин та без попереднього дозволу Палати або Асоціації нотаріусів.
26. Недотримання внутрішніх інструкцій, циркулярів і правил Палат або Асоціацій, або дії, що суперечать їм або їх рішенням, характер яких відповідає порушенню правил або інструкцій.
27. Несплата членських внесків до Палати чи Асоціації нотаріусів та внесків до установ соціального страхування нотаріусів.
28. Перешкоджання, затримка або блокування інспекційної діяльності або перевірок нотаріальної контори, що здійснюються Палатами, Асоціаціями або інспекційними органами.
29. Перепони, перешкоди або затримки, що пов'язані з дисциплінарними справами.
30. Неподання дій для внесення до реєстрів, коли це вимагається законом або коли нотаріус взяв на себе це зобов'язання перед клієнтом.
31. Дії, що виконуються за межами нотаріальної контори у випадках, заборонених законом.
32. Невиконання доручень, що покладені Палатою або Асоціацією.
33. Ухилення від співпраці або допомоги колегам-нотаріусам у разі їх хвороби або непрацездатності.
34. Реклама, що заборонена цим Кодексом.
35. Недостатність технічних або людських ресурсів для забезпечення нотаріального обслуговування.

36. Відмова від виконання обов'язків без законно обґрунтованої причини, юридично необґрунтовані затримки або відмова від виконання покладених завдань.
37. Недотримання обов'язків безперервної освіти нотаріуса, його працівників та співробітників.
38. Відсутність уваги та підтримки по відношенню до кандидатів у нотаріуси та нотаріусів-стажерів.
39. Несправедливий і такий, що суперечить гідності працівників і співробітників, підхід до їх винагороді.

СТАТТЯ 57. - КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ

Порушення можуть бути незначними, серйозними або особливо серйозними.

Незначні порушення караються попередженням або попередженням і штрафом.

Серйозні порушення караються попередженням і штрафом, або попередженням, штрафом і тимчасовим відстороненням від професійної діяльності.

Особливо серйозні порушення караються попередженням, штрафом, тимчасовим відстороненням від професійної діяльності або виключенням з нотаріального корпусу, на додаток до відповідних штрафів.

Дисциплінарне провадження не є несумісним з цивільною або кримінальною процедурою відповідальності нотаріуса в суді і відшкодуванням завданих збитків.

Для звільнення нотаріуса з посади необхідне рішення вищого органу, якому підпорядковується його нотаріат.

СТАТТЯ 58 - . КВАЛІФІКАЦІЯ САНКЦІЙ

Повторна неналежна поведінка розглядається як більш серйозне порушення.

СТАТТЯ 59 - . КЛАСИФІКАЦІЯ САНКЦІЙ

Наведені в ст. 56 порушення підлягають санкціонуванню наступним чином:

1 . ОСОБЛИВО ЖОРСТКІ САНКЦІЇ

Порушення, що перераховані у ст.56, номери з 1 до 9 включно.

2 - . ЖОРСТКІ САНКЦІЇ

Порушення, що перераховані у ст.56, номери з 10 до 29 включно.

3 - . ПОМІРНІ САНКЦІЇ

Порушення, що перераховані у ст.56, номери з 30 до 39 включно.

Порушення під номером 29 буде вважатися незначним або серйозним, в залежності від порушеної норми.

СТАТТЯ 60 - . РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ НАКЛАДЕННЯ САНКЦІЙ

За відсутності закону, Палати або Асоціації нотаріусів повинні розробити регламент, який встановлює порядок процедури накладення санкцій, та визначає суму відповідних штрафів, а також тривалість тимчасового відсторонення від професійної діяльності.

ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення цього Кодексу застосовуються після його затвердження відповідними Палатами або професійними Асоціаціями.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Порушення, що містяться в цьому Кодексі, вимагають наявності закону для їх застосування і повинні бути в ньому прописані та уточнені, якщо тільки цей Кодекс не буде прийнятий як закон.